

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

VI. tečaj.

V Gorici, 1886.

6. zvezek.

MOLITEV SVETE KLARE

na čast svetih peterih ran Kristusovih.

I. K rani desne roke.

Čast in hvala Ti bodi, o moj Gospod Jezus Kristus, za presveto rano tvoje desne roke. Po ti moljeni rani in po svojem svetem terpljenju mi odpusti vse grehe, ki sem jih storila proti Tebi, v mislih, besedah in djanju, z nemarnostjo v tvoji službi in s počutnostmi, ki sem jih zakrivila, bodisi v spanju, bodisi čujoč. Daj, da se bom mogla pobožno spominjati tvoje britke smerti in tvojih svetih ran; milostivo mi podeli, da bom mogla zatajevati svoje telo in tako dokazati svojo hvaležnost do Tebe, ki živiš in kraljuješ vse veke vekov. Amen. (*Očenaš, češčenamarija*).

II. K rani leve roke.

Čast in hvala Ti bodi, o sladki Jezus, za presveto rano tvoje leve roke. Po ti moljeni rani se me vsmili in blagovoli izpuliti iz mojega serca vse, kar koli Ti ne dopada. Daj mi zmago nad hudobnimi sovražniki, da jih bom mogla s Tvojo pomočjo premagati, in po zasluženju Tvoje

britke smerti me reši vseh nevarnosti sadanjega in prihodnjega življenja in daj, da bom v nebesih živela v slavi s Tebo, ki živiš in kraljuješ vse veke vekov. Amen. (*Očenaš, češčenamarija.*)

III. K rani desne noge.

Čast in hvala Ti bodi, o ljubeznjivi Jezus, za presveto rano Tvoje desne noge; in po ti sveti rani daj, da bom mogla pokoro storiti za svoje grehe. In po Tvojem britkem terpljenju Te pobožno prosim, imej svojo vbogo služabnico noč in dan zedinjeno sè svojo sveto voljo in odpodi od telesa in duše njene vsako nesrečo. Keder pa pride dan serda, sprejmi me v svojo milost in pripelji me k večnemu zveličanju, Ti, ki živiš in kraljuješ vse veke vekov. Amen. (*Očenaš, češčenamarija.*)

IV. K rani leve noge.

Čast in hvala Ti bodi, prevsmiljeni Jezus, za presveto rano Tvoje leve noge, in po ti moljeni rani mi izkaži milost popolnoma odpuščenja, da bom s Tvojo pomočjo vredna vbežati večnemu pogubljenju. Nadalje Te prosim po Tvoji sveti smerti, o moj vsmiljeni zveličar, da bi mogla, preden vmerjem, prejeti zakrament Tvojega telesa in Tvoje kervi, z izpovedjo svojih grehov, popolnoma pokoro in dušno in telesno čistostjo. Daj, da bom vredna tudi sveto poslednje olje sprejeti za svoje večno zveličanje, o Gospod, ki živiš in kraljuješ vse veke vekov. Amen. (*Očenaš, češčenamarija.*)

V. K rani svete strani.

Čast in hvala Ti bodi, preljubeznjivi Jezus, za presveto rano Tvoje strani, in po ti moljeni rani in po neizmernem svojem vsmiljenju, ki si ga izkazal pri odpiranju svojih peris vojščaku Longinu in zdaj nam vsem, Te prosim še, o premili Jezus, da, kakor si me po svetem kerstu rešil izvirnega greha, tako me zdaj po svoji predragi kervi, ki se daruje in prejema po celem svetu, reši vsega hudega, preteklega, sedanjega in prihodnjega. In po svoji britki smerti

mi daj živo vero, terdno upanje in popolnoma ljubezen, da Te bom ljubila iz vsega svojega serca, iz vse svoje duše, iz vseh svojih moči. Vstanovi me terdno v dobrem in daj mi stanovitnost v Tvoji službi, da Ti bom mogla dopasti zdaj in vselej. Amen. (*Očenaš, češčenamarija*).

Ÿ. Mólimo Te, Kristus, in blagoslávljamo Te.

R). Ker si sè svojo smertjo in kervjo svet odrešil.

M o l í m o.

Vsegamogočni, večni Bog, ki si odrešil človeški rod po peterih ranah svojega Sinu, našega Gospoda Jezusa Kristusa, daj, prósimo Te, da bomo mogli, ki njegove rane vsak dan častimo, po njegovi predragi kervi, nagle in večne smerti rešeni biti, po ravno tistem našem Gospodu Jezusu Kristusu, ki živi in kraljuje vse veke vekov. Amen.

* * *

(*Papež Leon XIII. so 21. listopada 1885 dovolili vsem vernim, ki vsaj skesani te molitve opravijo odpustek 300 dni za enkrat na dan.*)

Sveta slovenska blagovestnika

Ciril in Metod.

Četerto poglavje.

Slovenščina ko bogoslužni jezik v Rimu
poterjena.

Slovenščina, ki sta jo vpeljala naša sveta apostolja Ciril in Metod v katoliško službo božjo, ta je bila, najberž sicer ne pravi vzrok, ali vendar navadna pretveza k mnogemu preganjanju, ki sta ga morala terpeti sveta brata v življenju, ta je kriva tudi, da se še dandanašnji mnogi drugači dobri katoličani ne morejo odkritoserčno sprijazniti s tema nenavadnima svetnikoma. Da, celo mej nami Slovenci so učeni in imenitni možje, ki jima za to

dobroto prav nič niso hvaležni ter jima jo sami pri sebi menda bolj za greh štejejo, kakor pa za dobro delo. Zato ne bo nepotrebno, preden nadalje pripovedujemo njihuno življenje in trpljenje, da natančnije premislimo, ali sta sveta brata prav ravnala, ali pa ne, ali se jima hvaliti, kar sta storila, ali pa le izgovarjati kakor neka njihuna slabost ali senčna stran, ki niso brez nje bili tudi drugi veliki svetniki.

V resnici, pregrešila bi se bila sveta brata, ako bi bila božja zapoved ali cerkvena postava taka, da se ima sveta maša le po latinsko ali po gerško opravljati. Ali take božje zapovedi ni nikjer. Ravno nasproti, Bog sveti Duh je apostoljem dal jezični dar, da so mogli učiti vsaki narod v njegovem jeziku in tudi moliti z novimi kristijani tako kakor so ti razumeli. V resnici apostolji in njihovi učenci niso vkazali Gerkom, Rimljanom, Egipčanom in tako dalje, da morajo imeti službo božjo n. pr. v judovskem jeziku, ki ga je Jezus Kristus govoril in Marija in sveti Jožef, temuč v vsaki deželi se je vpeljal v prvih stoletjih tisti jezik, ki so ga znali tamkajšni domači, na Gerškem gerški, na Rimskem latinski, na Egiptovskem egiptovski itd. Ta zgled sta imela pred očmi sveta brata Ciril in Metod, prepričana, da se po pravici smeta po njem ravnati, ko gresta mej Slovene širit sveto vero.

Pa še več! Poznala sta učena brata dobro tudi sveto pismo ter ga častila ko božjo besedo. In v svetem pismu sta našla, da je Bog po svetem Pavlu naravnost prepovedal v cerkvi očitno govoriti v ptujih jezikih. V 1. listu do Korinčanov v 14. poglavju se mej drugim tako bere:

„Bratje, ke bi prišel k vam in govoril, kaj bi vam pomagal, ke ne bi govoril z vami ali v razodevenju, ali v znanju, ali v prerokovanju, ali v nauku?

„Saj tudi, kar je brez življenja in glas daje, piščal ali citre, če ne dajo razločnega glasu, kako se bo vedelo, kar se pišče in kar se citra?

„In če trobenta nerazločen glas daje, gdo se bo pripravil na boj?

„Tako tudi vi, če ne govorite z jezikom razločnih besed, kako se bo vedelo, kar se govori? V veter boste namreč govorili.

„Mnogo je ločin jezikov na svetu in obeden od njih ni brez (razločnega) glasu.

„Ako mi je tedaj neznan pomen glasu, bom temu, ki govori, ptujec, in kateri govori, bo meni ptujec. — —

„Če v (ptujem) jeziku molim, moj duh moli, moj um je pa brez sadu.

„Kaj je tedaj storiti? Molil bom z duhom, pa molil bom tudi z umom, pel bom z duhom, pa pel bom tudi z umom.

„Zakaj če Boga hvališ z duhom, kako bo rekel „Amen“ na tvojo hvalo ta, ki je na neučenegu mestu, ker ne ve, kaj praviš?

„Ti sicer lepo hvalo daješ, ali onemu ni v boljšanje.

„Hvala Bogu, jaz bolj od vseh vas govorim jezike.

„Ali v cerki rajši pet besed spregovorim razumljivih, da tudi druge podučim, kaker deset tisoč v ptujem jeziku.

„Bratje ne bodite otroci v razumnosti, ampak v hudobiji bodite otroci, v razumnosti pa bodite popolni.

„V postavi je pisano: V drugih jezikih in z drugimi ustnicami bom govoril temu ljudstvu, in tudi tako me ne bodo poslušali, pravi Gospod.

„Jeziki tédaj niso v znamenje vernim, ampak nevernim; prerokovanja pa niso za neverne, ampak za verne.

„Ako bi se tedaj vsa cerkev sešla in bi vsi v ptujih jezikih govorili, pa bi prišli noter nepodučeni ali neverni, ali ne bi rekli, da vam ob um gre? — —

„Če gdo ptuj jezik govori, naj po dva ali največ po trije govore in eden za drugim, in eden naj razlaga.

„Če pa ni razlagavca, naj molči v cerkvi in naj sebi govori in Bogu. — —

„Če gdo meni, da je prerok ali navdihnjen, naj spozna, da so besede, ki vam jih pišem, Gospodove zapovedi.

„Ako pa gdo ne spozna, bodi nespoznan.“ — —

Iz teh imenitnih in jasnih besed svetega pisma nočemo posnemati nikakeršnega očitanja proti materi katoliški cerkvi. Sveti Pavel piše o svojem času, ko so dobivali kaker apostolji tako tudi marisiketeri drugi preprosti kristijani dar jezikov. Ako so namreč taki preprosti ljudje govorili v ptujih jezikih, ki se jih nigdar niso učili, je bil to čudež in znamenje od Boga nevernikom, da je vera teh ljudi razodeta od njega, ki edini more take čudeže delati, in torej prava vera. Vender naj se govori v ptujem

jeziku le v pričo takih ljudi, ki tisti jezik umejo, ne v pričo takih, ki ga ne. Saj je bilo tudi prvim oznanjevalcem naše svete vere zlasti zato dano v ptujih jezikih govoriti, da so jih mogli umeti ljudje, ki niso znali domačega jezika sveti poslanecv Kristusovih. Apostoljem zato ni bilo težavno, dasiravno so bili judje po rojstvu, vendar le Gerkom gerški, Latincem po latinski oznanjevati besedo božjo in po gerški ali latinski moliti ž njimi. Pozneje, ko je ta dar svetega Duha prenehal, je bilo to drugači. Zlasti so se latinski duhovniki, ki so Nemce spreobračali k sveti veri, držali svojega jezika, in to z nekako pravico, ker so Nemci, ki so došli na Laško, z Latinci vkupaj prihajali v cerkev in se kmalu za silo privadili latinščine, tako, da n. pr. še dandanašnji Lombardi, ki so nemške korenine, ne govore nemškega, temuč laški jezik, ki se je naredil iz latinskega proti koncu srednjega veka naše zgodovine. Ravno tako so Goti na Španjskem in Franki na Francoskem svoj jezik pozabili in latinskega se privadili. Tudi v sadanji Nemčiji je bila po mestih, koder se je kerščanstvo najprej razširilo, latinščina koliker toliko znana iz starih časov ter ko gosposki in knjižni jezik edina v navadi; zato se ne bomo čudili, ako je tudi v cerkvi obveljala, in ker enkrat vkoreninjena se potem razširila tudi v take kraje, kjer je razen duhovnikov v resnici nihče ni razumel ali le malo kedo. Kar je pri tem jasnim besedam svetega Pavla nasprotnega, tega torej ni kriva rimska cerkev, Nemci so to zakrivili, ker niso znali ali si niso upali o pravem času na svoj jezik preložiti, kar je bilo treba. In ta njihova zamuda je nadalje kriva, da so se nekako pozabile omenjene svetopisemske besede ter se je ščasoma razširila in čedalje bolj vterdila misel, kaker bi se ne smela obhajati služba božja v nobenem drugem jeziku, kaker v latinskem, gerškem in hebrejskem, in naposled celo, kaker bi bila sama edina latinščina katoliški bogoslužni ali liturgijski jezik.

Teh napačnih misli pa nista bila sveta brata Ciril in Metod; ravno nasprotno, vedela sta dobro, kaj piše sveti Pavel, kaj je torej volja božja, vedela sta, da bi ravnala potemtakem „G o s p o d o v i z a p o v e d i“ nasproti ter tako naravnost greh delala, ako bi vrivala Slovenom bodisi gerščino, bodisi latinščino, zlasti, ker se nista mogla izgovarjati, da ne znata slovenščine. Ravno ker nista imela vpeljavati kake „n a r o d n e c e r k v e“, n. pr. gerške ali latinske, temuč katoliško, to je vesoljno, ki je za vse narode in za vse jezike, zato nista smela vpeljavati jezi-

ka kakega ptujega naroda; katoliška cerkev je imela Slovenom biti prav tako domača, kaker je bila domača na Gerškem Gerkom, na Rimskem Rimcem itd. Učiteljica in tolažnica, ne ptuja strahovavka je imela biti vbogemu, preprostemu ljudstvu; zato je imela kaker dobra mati moliti se svojimi otroki v njihovem jeziku, da bi umeli, kaj molijo, in vedeli na kaj pravijo: „Amen.“

Stari Nemci so se bili zagrizli v lupino, objeli so bili rimske cerkve unanjo stran, jezik, mervta čerka jim je bila poglavitna reč, po duhu in resnici niso dosti spraševali. Zato so vkažovali, da mora vsaki kmetič, vsaka preprosta ženica, vsak otročaj po latinsko se učiti celo očenaš in apostoljsko vero; za očitno božjo službo pa se jim je zdela njihova nemščina celo nedopustljiva; le v imenitnih, knjižnih jezikih se sme opravljati, so mislili. Prav tako so Judje terdili ob Kristusovem času, da se sme le v Jeruzalemu moliti nebeški Oče. Samaritanka je vprašala Kristusa, kaj pravi na to, ker njeni rojaki na hribu poleg Samarije molijo. Kaj ji je odgovoril? „Žena“, je djal, „véruj mi, da prihaja ura, ko ne boste niti na tem hribu, niti v Jeruzalemu molili Očeta; temuč prihaja ura in je že tu, ko bodo pravi molivci molili Očeta v duhu in resnici, ker namreč Oče takih molivcev išče. Duh je Bog, in kateri ga molijo, ga morajo v duhu in resnici moliti.“ To je nauk Kristusov. Nemci pa so učili blizu kaker Judje in Samarijani: „Keteri Boga molijo, ga morajo v latinščini, ali gerščini, ali hebrejščini moliti.“

Po pravici sta jih zato sv. Ciril in Metod imenovala „trijejezičnike“ ali „piljatnike“, ker so pustivši Kristusa in Pavla Piljata si izbrali za učitelja in mojstra. On je namreč na križ zapisal: „Jezus Nazarenski, kralj judovski“ po hebrejsko, po gerško in po latinsko.

In ko slavni očaki slavnega modrijanskega naroda so stari Nemci vže takrat znali modrovati: „Kè bi bilo tako Bogu ljubo, kaj ni mogel storiti, da bi ga bili Sloveni vže od začetka častili v svojem jeziku?“ — Kaj sta na to odgovorila sveti Ciril in Metod, nismo našli zapisano. Morebiti sta rekla: „Kè bi bilo tako Bogu ljubo, kaj ni mogel storiti, da bi vi Nemci latinsko znali že v materinem telesu? Kaj je treba, da si prej z nemščino jezike kerhate in potem z njimi latinščino martrate, da je mora biti konec, če ima še kaj življenja v sebi?“ — Ali dopedati, kajpada, si Nemci niso dali. Še zdaj si ne dajo lahko,

tedaj so bili pa še terjih glav; lupina jim je bila več ko jederce, čerka več ko pomemba, latinščina več kaker „u m“ in „d u h“ in „r e s n i c a“.

Pri toliki gorečnosti za rimski jezik bi človek pač mislil, da so bili Nemci tedaj tudi čez vse druge zvesti podložniki papeževi ter rimski cerkvi v resnici z dušo in telesom vdani. In vender ni bilo tako. Nemška nadškofa trevirski in kolinski sta si prisvajala n. pr. celo patrijarško oblast, in mnogi veljaki, svetski in duhovni, so brez nehanja pregovarjali cesarja, naj se vpira preveliki rasti papeške moči in nedopušča, da bi bile zadele ta dva nadškofa, ki sta se postavljala proti papežu zlasti na cerkvenem zboru v Mecu, zato kake kazni.

Takrat je vladal v Rimu Nikolaj I., eden izmej največih naslednikov svetega Petra, ravno tako odločen, kaker moder mož. On je upal, da najde v slovenskih verovestnikih terdnjavo, ob katero bi se imela razbiti ošabnost nadškofovska v franški deržavi. Namenjen je bil, da tako vredi cerkev slovensko, da bo rimski stolici mogočna opora proti napuhu in prisvajanju cerkvene vlade na Nemškem.

Izvédevši, gotovo po listu kneza Rastislava, o blagi delavnosti sv. Cirila in Metoda in o krivičnem nasprotovanju franške duhovščine, pokliče papež brata k sebi v Rim. Nič veseljšega nista mogla slišati sveta slovenska apostolja. Saj sta bila pač že prej sama namenjena tja; kam bi bila drugam mogla nesti svete ostanke papeža Klemena, kaker tja, kjer sta vedela, da je pravo mesto naslednikom sv. Petra? Brez obotavljanja se odpravita na pot. Seboj vzameta tiste izmej svojih učencev, ki sta jih bila namenila za mašnike; prositi sta hotela, da bi jih posvetili v Rimu, ker jima nemški škofje niso hoteli storiti te dobrote.

Popotovala je častitljiva družba, kaker se je sploh dalo tiste čase, ko ni bilo železnic in pošt, še lepih, gladkih cest le malo. Delj časa so počivali ob Blatnem jezeru, kjer je prebival slovenski knez Kocelj v gradu Mozburku. Kocelj je sprejel sveta brata z veliko častjo; saj je bil tudi on eden tistih treh knezev, ki so poslali v Carjigrad prosit učiteljev svete vere. Kaj jih ne bi bil vstavljaj, ko sta zdaj prišla vender tudi mej njegove Slovence, ki so bili ravno tako potrebni nauka, ravno tako veseli slovenske službe božje, kaker njihovi severni bratje okoli Velegrada moravskega. Ker se pa ob taki priliki vender le ni-

sta mogla dolgo muditi, kaj sta hotela imenitnišega začeti, kaker, koliker mogoče mnoge, sposobne mladeniče seznaniti sè slovenskim branjem in pisanjem, ter tudi od tam najvredniše vzeti sebo v Rim, da jim pridobita mašniško posvečenje.

Od Blatnega jezera na sedanjem Ogerskem sta popotovala dalje skozi naše kraje, Štajersko, Kranjsko in Primorsko. Gotovo sta hodila skozi stara mesta Petuj in Celje; tudi v Ljubljani sta bila in v Gorici, kaker smemo po pravici misliti, dasiravno ni nikjer zapisano. Prav z našimi prededi sta torej govorila v domačem jeziku, edina mej vsemi svetniki, ki jih časti katoliška cerkev, in tudi oni so se veselili, ko so zaslišali slavo božjo v svoji govorici. Kako so se pač stekali od vseh strani na tiste srečne kraje, kjer sta se mudila sveta moža kak dan, kako uro! Saj so hoteli počastiti tudi ostanke svetnika, koščice papeža Klemenca, ki sta jih nosila. Še zdaj nahajamo sem ter tja po naših krajih stare cerkve in kapele posvečene temu svetniku. Ne pravimo, da sta blaga moža vse sama vstanovila, ali več ko verjetno je, da so se začele ob tisti priliki, da je pot naših apostoljev z imenovanimi svetimi ostanki ljudi spodbudil, da so postavili na čast svetemu Klemenu omenjena svetišča.

Na Laškem sta se sveta brata najprej delj časa pomudila v Benedkah. Tam so jima hudo nasproti stopili latinski škofje, duhovniki in redovniki, ki so si vmišljali, kaker Nemci, da se ima samo v treh jezikih sveto pismo brati in služba božja obhajati.

„Povej nam, človeče“, tako so govorili svetemu Cirilu, „kako si smel ti Slovenom narediti posebno pismo in v njih jezik preložiti bogoslužne knjige, kar prej nihče ni storil, ne apostolj, ne rimski papež, ne sveti bogoslovec Gregor, ne sveti Hijeronim, ne sveti Avguštin. Mi poznamo samo tri jezike, ki se spodobi ž njimi v knjigah Boga slaviti, hebrejski, gerški in pa latinski.“

Sveti Ciril jim je odgovoril: „Ali ne gre dež od Boga enako na vse ljudi? In sonce, ali ne sije vsem narodom? Ali ne dišemo zraka eni kaker drugi? Kako torej smete odrekovati ostalim narodom, kar dovoljujete trem? Saj Bog enako ljubi vse! Jaz mislim, da vam ne bi bilo k časti, kè bi hoteli, da naj bodo vsi drugi rodovi slepi in gluhi. Kaj si domišljate, kaker ne bi mogel ali ne bi hotel Bog ostalim narodom dati, kar je dal trem? Tako delate Boga nezmožnega ali pa zavidnega, kar je bogokletstvo oboje. Sicer pa po-

znava midva mnoge narode, ki so učeni v pisanju in Bogu čast dajejo vsak v svojem jeziku. Taki so Armenci, Perzijani, Abazgi, Iberji, Goti, Arabci, Egipčani, Sirci in mnogi drugi. Zakaj se nebi smelo privoščiti Slovenom, kar imajo ti narodi? Ako pa tega nočete umeti, vsaj iz svetega pisma spoznajte resnico. David kliče: „Pojte Gospodu novo pesem, pojte Gospodu vsa zemlja“. In zopet: „Plešite Gospodu vsa zemlja, prepevajte in veselite se in psaljme pojte.“ In drugje: „Vsa zemlja se Ti klanjaj in prepevaj Tebi, psaljme poj Tvojemu imenu.“ In zopet: „Hvalite Gospoda vsi narodi.“ In: „Vsaki duh naj hvali Gospoda.“ V evangeliju pa pravi Gospod pred svojim terpljenjem v velikoduhovniški molitvi: „Ne prosim pa samo za nje, temuč tudi za tiste, kateri bodo na njih besedo v me verovali, da bi vsi eno bili, kaker si Ti, Oče, v meni in jaz v Tebi.“ Pred vnebohodom pa pravi Gospod, da pošilja svoje apostolje ne le k trem, temuč k vsem narodom. „Meni je dana,“ pravi, „vsa moč na nebesih in na zemlji. Zato pojdite in učite vse narode in kerstite jih v imenu Očeta in Sinu in svetega Duha, učeč jih dopolnjevati vse, kar sem Vam koli zapovedal, in glejte, jaz bom z vami vse dni do konca sveta.“ In po svetem Marku je rekel apostoljem: „Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarjenju.“ Nato je naštel sveti Ciril mnoge izreke svetega Pavla, zlasti gotovo tudi najvažniše in odločilniše, ki jih imamo v 14. poglavju 1. lista do Korinčanov, kaker smo vže videli. Ž njimi je tako potolkel svoje nasprotnike, da si nikaker niso znali pomagati; saj se jim tudi v resnici ni bilo mogoče vstavljati, ako se niso hoteli očitno zoperstavljati razodeti besedi božji. Osramočeni so vmolknili. Sveta brata pa sta nato slovo vzela od povodnega mesta beneškega ter se podvizala dalje proti Rimu.

Že na poti pa sta izvedela žalostno novico, da velikega, modrega in odločnega papeža Nikolaja ni več mej živimi, ker se je preselil v večnost vže 13. dan meseca listopada l. 867; ali izvedela sta tudi z veseljem, da ju njegov naslednik Hadrijan II. željno pričakuje, slovesen sprejem jima pripravljaje. Izvedela sta to pač po svojih lastnih učencih, ki sta jih bila poslala pred sebo v Rim, da bi napovedali svetemu očetu njijun prihod in obenem naznanili, da neseta sebo ostanke svetega Klemena, slavnega papeža in marternika Kristusovega.

In v resnici, novi papež Hadrijan II. je imel polno zaupa-

nje do sv. Cirila in Metoda; sprejel ju je s tako častjo in slavo, kaker se ne daje ne knezu ne kralju. Vedoč, kako dragocene ostanke neseta sebo, jima gre sam naproti sè slavnostnim sprevodom duhovništva in meščanstva rimskega ter ju pozdravi v svitlobi tisočev gorečih sveč, ki so jih duhovniki in meščani v rokah deržali. Kako jima je pač poskakovalo serce pri slovesnem zvonjenju in radostnem petju brezštevilne množice, zlasti ko sta izvedela, da je Bog tudi s čudeži poterdil češčenje svetih relikvij, ki sta jih nosila; neki smertno ranjen človek je namreč nenadoma popolnoma ozdravel in mnogi drugi so se čutili rešene bolezni ter so sami oznanjali svoje ozdravljenje z glasnim ukanjem, prepevaje hvalo Očetu nebeskemu.

Sveti ostanki so se položili z veliko častjo na veliki oltar prestare cerkve slavnega učenca svetih apostoljev, svetega Klementa, ki vže sveti Pavel o njem piše, da je „njegovo ime v knjigi večnega življenja.“ (Fil. 4, 3.)

Zdaj so se začele priprave k povišanju svetih bratov na škofovsko čast, kaker so to želeli slovenski knezi Rastislav, Kocelj in Svetopolk, hoteč slovensko cerkev imeti samostojno, od nemške popolnoma neodvisno, samo rimskemu papežu podložno. V ta namen je bilo treba najprej po cerkvenih postavah preiskati prestavo evangelijev v slovenski jezik ter razlag, duhovnih urnih molitev in vsega bogoslužnega obreda.

Pač so, kaker v Benedkah, tako tudi v Rimu škofje in vikši duhovniki vpirali se zoper slovensko božjo službo, ker nekaj popolnoma novega, in tudi tam je bilo treba svetima bratoma zagovarjati jo tako sè zgledi mnogih drugih narodov kaker s terjatvijo zdrave pameti in z očitnimi besedami svetega pisma. Papež Hadrijan, tako si neki še zdaj pripoveduje slovensko ljudstvo na Moravskem, ni vedel, kaj začeti, ali naj bi dovolil, kar žele Sloveni in sveto pismo veli, ali naj bi priterdil škofom, nemškim in latinskim, ki hočejo, da naj se le v imenitnih književnih jezikih opravljajo tako imenitne reči. Ko je tako premišljeval, se prigodi neko noč, da je imel čudovito prikazen. Čutil se je v sredi mej zbori angeljev in svetnikov in svetnic božjih in zaslišal je čudovito lepo petje v jeziku njemu popolnoma novem. Kaker za poskušnjo dovoli nato svetima bratoma sveto mašo peti v slovenskem jeziku v raznih rimskih cerkvah. In on sam je bil tudi pri teh mašah in spoznal je, da so to prav tisti glasovi, ki jih je slišal v skrivnostni prikazni. Zdaj ni omahoval več.

Poterdil in posvetil je slovensko božjo službo in to očitno pokazal s tem, da je sam svete knjige v slovenskem jeziku položil na oltar v cerkvi Matere Božje, ki se imenuje pri jaselcah, ali, kakor drugi sporočajo, na oltar svetega apostolja Petra. In doveršivši ta obred je velel enem svetih bratov v pričo njega in nekoliko škofov in duhovnikov rimskih — in zdaj ne več le kakor za poskušnjo — sè vso slovesnostjo po slovensko zapeti sveto mašo.

Dasiravno je pa imel papež neomejeno zaupanje do svetih bratov in ni nič dvojil o njiju pravovernosti in sinovski vdanosti do rimskega sedeža, vendar jima ni mogel odpustiti, ko ju je hotel posvetiti za škofa, kar cerkvena vodila vkazujejo, namreč očitno izpovedanje vere in priseženo obljubo vdanosti do namestnika Kristusovega. Po tem očitnem veroizpovedanju je bilo jasno vsem, da verujeta, kar rimska cerkev uči in veruje, pa v vero cerkvenega zbora nicenskega nista samooblastno vrinila besed „in sinu“, kakor so bile storile nekatere cerkve na zapadu, hoteč izreči, da sveti Duh ne samo iz Očeta, temuč ob enem tudi iz Sina izhaja. Tudi rimska cerkev jih ni bila vložila, dasiravno je to verovala. Ko sta torej sveta brata na ta način slovesno zaterdila, da verujeta vse, kar veruje rimska cerkev, ju je papež s pomočjo dveh laških škofov, Formoza in Gavderika, meseca prosinca leta 869 posvetil za škofa, in sicer škofa misijonskih krajev s pravico sposobne učence posvečevati za mašnike. Učence pa, ki sta jih bila sveta brata sebo pripeljala v Rim, sta po vkazu papeževem škofa Formoz in Gavderik posvetila za mašnike in dijakone. Ob enem se je začela cela versta slovesnih svetih maš v slovenskem jeziku v raznih rimskih cerkvah. Na dan omenjenega posvečevanja se je veršila v cerkvi svetega Petra, kjer je ležal tudi slovenski evangelij na oltarju; drugi dan v cerkvi svete Petronile, potem v cerkvi svetega Andreja in na posled v cerkvi velikega učitelja paganskega, svetega Pavla, nad grobom njegovim. Pri tem sta bila svetima bratoma na pomoč dva slavna moža tistega časa, Arzenij, eden sedmih škofov rimskih, ki so bili stanovitni svetovavci papeževi, in Anastazij, knjižničar rimski, eden najučenejših mašnikov tiste dobe. — Tako je Rim častil slovenski jezik, slovensko službo božjo ter je s tem najjasniše dokazal, da katoliška cerkev ni kaka rimska „narodna cerkev“ sè svojim latinskim narodnim jezikom, temuč da je ta cerkev v resnici katoliška, to je vesoljna, ena za vse narode in jezike.

Cerkev in cvetje.

V.

Kako se množe cvetlice in sploh rastline za cerkev primerne?

Preden bomo govorili o raznih načinih množenja, moramo kaj povedati o potrebni podlagi, zemljah, pesku itd. Če hočemo namreč rastlino iz semena zgojiti, ali na kakeršen koli drugi način pomnožiti, moramo primerno zemljo imeti. Sicer odrezki nekaterih rastlin tudi v samem pesku ali celo v vodi poženo korenine; da nadalje rastejo, pa je tudi njim vsaj večinoma zemlje treba. Rastline dobivajo namreč hrano iz zraka pa iz zemlje (ali kar jo nadomešča). Iz zraka sprejemljejo po perju svoj poglavitni živež, vogelno kislino; kolikšna jama bi se morala narediti na priliko okoli stare jablane, ki rodi vže od Bog ve kedaj vsako leto po več ali menj mernikov jabelk, ako bi le samo ali vsaj večinoma iz zemlje jemala tvarino za svoj les in svoje sadje! Vender tudi iz zemlje serčejo rastline neke reči, ki so jim tako potrebne, da ne morejo živeti brez njih, in poginejo, ako jih ne najdejo v zemlji, ki smo jim jo dali. Gdor hoče imeti potemtakem lepe cvetlice, mora pred vsem drugim skrbeti, da jim dobi primerno zemljo, to je navadno tako, v kakeršni njihove divje sorodnice najbolje rastejo. Zelo se motijo tisti, ki mislijo, da je vertna ali drevesna zemlja za vse cvetlice dobra. Razne cvetlice hočejo tudi razne zemlje. Z navadnimi, kaker so ilovica, glina, sipača (pešččenica) in apnenica, ni iz mej plemenitših nobena zadovoljna. Vertnarji nabirajo boljše zemlje po gozdih in močvirjih ali si jih napravljajo sami. Poglavitniše in najpotrebniše cvetlične zemlje so te:

Vertna zemlja; nahajamo jo na vertih, ki se pogostoma gnoje zaradi sočivja. Ta zemlja je dobra tudi za neketere cvetlice, zlasti za tiste, ki se precej na svoje mesto sejejo, in sploh za večino cvetlic, ki na prostem rastejo. Posodne cvetlice pa potrebujejo boljše zemlje in to celo, ako se navadne vertne v posode vsade, ker se njih korenine v ozko posodo zaperte ne morejo prosto gibati in same daleč okrog iskati, česer potrebujejo.

Zemlja iz gnojnih gredic. Ta je iz konjskega

gnoja in navadne vertne zemlje, rahla, črna perst, včasih bolj glinasta, včasih bolj peščena potem kakeršna je bila vertna perst, ki se je rabila v gnojnih gredicah. V mnogih vertnarijah je to splošna perst za večino posodnih rastlin; le kjer ni drugači, se ji primeša kaka druga.

Listna zemlja. V gozdih in šumah vetrovi nanašajo listje v jame, kjer počasi trohni in gnjije. Čez nekaj let se naredi iz njega zemlja, ki jo imenujemo listno. Ta zemlja je pa bolj ali manj vže izpita od korenin bližnjega drevja in germovja. Boljšo listno zemljo si napraviš sam jako lahko in brez stroškov. V jeseni nareži vej kerhkega lesa in mehkega listja, zloži jih na meter visok kup in potresi z drobnim peskom. Skozi leto ta kup pogostoma rahljaj, v suši ga polivaj z gnojnico. V dveh letih listje strohni in napravi se dobra listna zemlja, ki rastejo v nji do malega vse posodne cvetlice. Najboljše listje za to zemljo je javorjevo, jelševo, lipovo, kostanjevo, verbovo; hrastovo je preterdo in prepočasi gnjije.

Resna zemlja. Ta se dela pod borovnicami in brusnicami, zlasti pa pod vresjem in praprotjo. Potrebna je neobhodno premnogim ptujim rastlinam in tudi marisiketere druge, ki pozneje v drugih zemljah dobro rastejo, se najbolje v njej dajo množiti. Ta zemlja se prav za prav ne da nadomestiti z nobeno drugo in tako morejo vertnarji z obširno rastlinsko tergovino le v takih krajih obstajati, kjer morejo resno zemljo po nizki ceni dobiti. Po mnogih krajih namreč prave in dobre resne zemlje zelo težko najdeš; v takem primeru najbolje storiš, ako jo kupiš pri zanesljivem vertnarju. Weyringer's Nachfolger na Dunaju jo prodaja po 1 gl. 60 kr. hektoliter, Frommer v Budapeštu na vago po 6 gl. 100 kilogramov, Sprenger v Gradcu po 2 gl. vagan. Resna zemlja se rabi lahko precej, neobležana, kar pri drugih zemljah ne velja. Mokrote ne derži dolgo v sebi in dobro posušena se počasi zopet razmoči. Rastlina, ki se je v tej zemlji predolgo suha pustila, težko zopet okreva. Tej slabi lastnosti se nekoliko v okom pride s peskom, ki ga ji je treba primešati.

Močvirska ali šotna zemlja. Ta se nahaja, kaker vže ime kaže, nad šoto po močvirjih, ali tudi po mokrotnih travnikih, ki imajo černo, keder je suha, sivo perst. Preden je dobra, pa mora ležati vsaj eno leto na zraku in večkrat se premešati. Mnoge rastline rastejo le v močvirski zemlji dobro, zlasti azaleja, erika in rododendron; druge je potrebujejo vsaj, dok-

ler so majhine, tako *Paeonia arborea*, *Magnolia*, *Clematis* itd. Močvirske zemlje je sploh več na svetu kaker resne, vender čiste in dobre tudi ni lahko dobiti kjer si bodi; vertnarji pa jo imajo na prodaj, *Weyringer's Nachfolger* po 1 gl. 20 kr. hektoliter, *Sprenger* po 1 gl. 50 kr. vagan.

Lesna zemlja. V votlih verbah in drugih drevesih se nahaja červojedina, ki počasi gnjije, ter črna ali erjava zemlja postaja. Ta zemlja je sicer dobra, vender ne tako, kaker *mari-sikedo* misli. Boljšo si lahko narediš sam iz žaganja in smeti iz tesarskih delavnic. Žaganje in smeti (tudi s tnala in iz *der-varnice*) nanesi na kup, pomešaj s peskom ali peščeno zemljo ter večkrat prerahljaj; v dveh ali treh letih boš imel izverstno lesno zemljo. Rabi se navadno primešana drugim zemljam, da so lažje in rahliše; koristna je mej drugim zlasti za orhideje.

Tropinska zemlja. Iz vinskih tropin, prej tako ali tako rabljenih, se da narediti zelo rodovitna zemlja, v kateri skoraj vse cvetlice dobro rastejo. Napravi se pa tako-le: *Izkoplji jamo*, večo ali manjšo, kaker imaš tropin več ali menj. *Noter nameči tropin za ped visoko*, na tropine ravno toliko zemlje, na zemljo zopet tropine in tako dalje do verha. V suši se to neketerikrat polije, da tropine hitrejše gnjijo. V enem letu boš imel dobro in rahlo zemljo, ki jo ljudje še premalo poznajo.

Kompost. Tako se imenuje zemlja, ki se naredi iz *plevela*, *trave*, *porezanega germovja*, *porabljenih cvetlic*, *pomij*, *pepela*, *saj*, *kuhinjskih odmečkov* in *raznega gnoja*. Iz te in podobne šare se napravi kup, sè zemljo ali peskom pomeša in s pomijami in gnojno vodo zaliva. Da vse to hitreje trohni in gnjije, se mora kup večkrat premetati in razrahljati. V tej zemlji rastejo skoraj vse, tudi *izbirčne rastline*, kaker *cinerarije*, *kaljceolarije* in druge, le ne tiste, ki hočejo resno ali močvirsko zemljo. Kompost je najnavadniša vertnarska zemlja. Tudi *cvetličar*, ki ima le majhin vertec ali če tudi samo v posodah goji svoje rastline, mora skerbeti za dva kupca komposta (enega rabi, drugega dela), ker ni vselej mogoče od vertnarja dobiti take zemlje.

Ruša. To si napraviš, ako nakoplješ lepe trate na pet perstov globoko, to travo s koreninami in zemljo na kup zmečeš ter skozi leto večkrat premešaš, da trava in korenine njene hitreje strohne. To da pripravno zemljo za *hijacinte*, *paljme* in mnoge druge rastline.

Dobro zemljo daje tudi lužno blato pri cestah in potih. Blato se mora dobro posušiti, na drobno razdrobiti in s peskom pomešati, ako ni samo na sebi vže peščeno. Ta zemlja vgaja nageljnom, škernicljem (*Calla*) itd.

Vse te zemlje se rabijo ali same ali pa različno mešane. Za razne rastline je treba tudi raznih zmesi. Primerno mešano zemljo imajo vertnarji naprodaj zlasti za kamelije. Weyringer's Nachfolger jo prodaja (in sicer draždansko zmes) po 2 gl. 50 kr. hektoliter, Frommer po 6 gl. sto kilogramov. Sprenger v Gradcu po 1 gl. 80 kr. vagan.

Pesek. Namestu zemlje se rabi za množenje lahko tudi sam pesek. Potaknejo se v vanj odrezki, dokler poženo korenine, ali pomeša seme, dokler kali ter se potem, ako je drobno, s peskom vred poseje na svoje mesto. Pa tudi drugači je pesek v vertnarstvu koristen in potreben. Težko zemljo rahlja, da more v vanjo zrak, mokrota in gorkota, lahko pa veže in vkup derži, da laglje mokroto v sebi hrani. Listne, resne, močvirne in blatne zemlje ne smeš nigdar rabiti brez peska, ker težke zemlje preveč, lahke pa premalo mokrote derže in to je oboje škodljivo za cvetlice. Najboljši vertnarski pesek je kvarčni ali sreberni pesek, kaker ga rabijo v porcelanskih fabrikah. Dober je pa tudi svižec ali brodni pesek in cestni po plohad. Kopan pesek je pa dostikrat preveč pomešan z ilovico, apnenikom in drugimi tvarinami. Ako ni drugega, mora biti tudi ta dober, samo da se dobro izpere. Zemlja, ki jo misliš pomešati s peskom, pa mora biti suha in drobno razdrobljena. Dobiti se more pesek tudi pri vertnarjih. Sprenger prodaja najboljši „Vermehrungssand“ po goljdinarju vagan.

V nekih primerih se rabi namestu zemlje ali peska žaganje, v drugih sama voda. Paljmovo seme n. pr. kali v močnem žaganju na topli peči v kakih treh mesecih. Vejica priljubljene izbne rastline *Ficus elastica* pa požene korenine, ako se potakne v majhino steklenico z vodo. —

Kako se torej sploh množe rastline?

Najnatorniše množenje je, ako vsejemo seme; vender se tudi po koreninah, mladih čebuljah in oblicah ali gomoljih množe v natori mnoge rastline. Vmetalno množenje pa se mora imenovati, ako potaknemo kam odrezke, da se vkoreninijo, ali jih cepimo, da se prirastejo.

Sejejo se zlasti vse enoletnice, pa tudi marisiketere druge rastline. K temu je treba dobrega, zrelega, zdravega in ne pre-starega semena. Neketera semena kale sicer, ako so se dobro hranila, tudi še čez tisoč let in več, neketera druga pa se morajo sejati berž ko dozore. Neketera semena kale v enem tjednu ali štirinajstih dneh, druga morajo ležati v zemlji po več mesecev ali celo po nekaj let. Terda semena sploh pozno kale; pospeši se kaljenje, ako se koščica prepili ali nareže, to se zna tako, da se jederce ne rani, ali pa se dene tako seme po kaka dva dni v gorko vodo, kateri se lahko primeša nekoličko raztopljene deteljne soli, klora ali solne kisline. To je dobro pri semenih Phlox Drumondi, Linum grandiflorum, Reseda, Delphinium in mnogih drugih.

Neketera cvetlice se morajo posejati berž na mesto, kjer imajo rasti, ker jim presajanje škodi. Take so ravno imenovane, potem n. pr. tudi Adonis, Campanula, Centaurea Cyanus, Eschscholzia, Nigella, mak in še mnoge druge menj znane in menj pripravne za naš namen. Brez škode se smejo sejati berž na svoje mesto tudi neketera, ki jim presajanje ne bi škodilo, n. pr. Acroclinium roseum, Amaranthus atropurpureus, Calendula, Clarkia, Godetia, Portulaca, Xeranthemum annuum, Zea japonica itd. Vse take se lahko vsejejo vže na jesen, kimavca in vinotoka meseca.

Druge se morajo sejati v gnojne grede, zaboje ali kahle, od koder se presajajo na svoje mesto, ko nekoliko odrastejo. Take so mej navadnimi za cerkev primernimi vertnimi cvetlicami zlasti te: Aster chinensis, Celosia cristata in pyramidalis, Impatiens Balsamina, Mimulus tigrinus, Petunia hybrida, Zinnia elegans plenissima itd.

Gnojna greda se napravi tako-le: Poišči sončen kraj, koliker mogoče v zavetju. Izkoplji pol metra globoko in en meter široko jamo, dolgo, kaker sam hočeš, od vshoda proti zahodu, kaker sonce vshaja in zahaja. Jamo obzidaj ali z deskami obdaj tako da bo gorenja ali severna stran čez 30 centimetrov, spodnja ali južna pa le 15 centimetrov nad zemljo, ki je okrog. Na te stene morajo priti okna, in sicer tako eno poleg drugega, da ne bo mogel dež notri. Proti spomladi natrosi noter frišnega konjskega gnoja, potlači ga, ko se vgreje, da bo stal blizu pol metra visoko in nanj nasuj rahle zemlje blizu 15 centimetrov na debelo. V to zemljo sej semena tistih cvetlic, ki se ne dajo berž na svoje mesto sejati. Gnoj se pri tem ne rabi zato, da bi gno-

žil, temuč zato, da greje; zato mora biti konjski. Nadomestiti se da sicer tudi z listjem, ki pa ne daje toliko gorkote. Ko si v tako gredico seme posejal, zapri jo z okni in čez okna razgerni štorjo ali jih pokrij sè slamo, da ne bodo mogli sončni žarki v gredico. Seme v temi hitrejše kali kaker na svitem. Ko se prikažejo rastlinice, odgerni štorjo, in ko nekoličko zra- stejo, odpiraj počasi okna na gorenji strani, da se rastlinice pri- vadijo zraku ter ne zdivjajo. Tudi s potikanjem se dajo rastli- ne v gnojnih gredah dobro množiti od spomladi pa vse do jese- ni. Jesen poberi zemljo in gnoj vun, zmeči vse na kup in več- krat dobro premešaj. To ti da vže gori omenjeno zemljo „iz gnojnih gred“, ki je za mnoge cvetlice dobra, mej drugimi po- sebno za cinerarije. V prazni gnojni gredi se lahko čez zimo hranijo marisiketera rastline, ki bi zunaj poginile. Paziti pa se mora, da bo dobra zaperta ter ni gnjilobe notri. Ob lepih sonč- nih dneh naj se prezrači in odmerlo perje otrebi in vun verže, da se ne zaredi plesnoba.

Sejati se more tudi v posode, to je lonce ali kaker navadno pravimo kahle, in v večje ali manjše tružice. To se dela zlasti z dragim ali posebno drobnim semenom, ali tudi za silo, kjer ni gnojne grede. V kahlo deni na dno zadosti črepin in peska ali vsaj prav peščene zemlje nanje, da se bo voda lahko in hitro odte- kala; na to pa tako zemljo, kakeršno ljubijo cvetlice, katerih seme hočeš posejati. S tem kahlo napolni ne celo do verha, po- tlači perst z okroglim ploščikom ali dnom kozarca ali podobne reči, da bo prav ravna; na njo posej seme ter ga potrosi sè zemljo tako na visoko, kaker je seme debelo. Prav drobno se- me, kakeršno imajo n. pr. begonije, gloksinije, petunije, se ne pokriva nič sè zemljo, pač pa se mora pokriti kahla sè šipo. Kahla se postavi na teman, gorak kraj, ali v gnojno gredo, ali vsaj za neketera semena lahko tudi na toplo peč. V poslednjem primeru bodi kahla v podstavku ali skledici z mlačno vodo; sploh se mora zemlja pred setvijo dobro premočiti in nadalje vedno ena- komerno mokrotna hraniti. Ko seme skali ter se pokažejo male rastlinice, postavi kahlo na svitlo, vender ne na sonce. Začni tudi šipo počasi odmikati, da se rastlinice privadijo zraku. Na enkrat pa se ne sme odložiti šipa, ker bi zrak, ki ga še niso vajene, škodil rastlinicam. Prav tako, kaker s kahlami, je rav- nati pri sejanju tudi s tružicami ali zaboji.

Večletne rastline pa se večinoma ne sejejo, temuč po dru-

gih bolj hitrih potih množe, pri čemer se tudi izverstnosti posebno plemenitih boljše in bolj gotovo ohranijo, kaker po setvi. Pervi teh načinov je deljenje. Rastlina se cela izkoplje in potem z ostrim nožem razrežejo korenine tako, da bo imela vsaka mladika svoje. Čas tega opravila se ravna po tem kdaj tista rastlina cvete; ako cvete spomlad, razdeli jo meseca velikega serpana ali kimavca, ako cvete jeseni, razdeli jo spomladi. Tako se množe azaleja, fuksija, pelargonija, primula in mnoge druge. — Tulipe, hijacinte, lilije, georgine in druge, ki delajo čebulje ali oblice (gomolje) pomnožiš tako-le: Ko te rastline ocveto in se jim posuši perje, izkoplji jih ter odkerši od čebulj male čebuljice in male gomoljke od gomoljev, debelejše presadi ali na prosto ali v posode, kjer bodo k letu zopet cvele, drobnejše pa vsadi v posebne gredice, kjer se bodo redile, dokler bodo tudi one cvele. Hijacintnim čebuljam se odrežejo, ko se vzamejo iz zemlje, listi in korenine, in da se hitreje množe se nekatere debelejše na spodnji strani blizu do tretjine visoko pokriž zarežejo z ostrim nožem. Take napravijo drugo leto po 15 do 20 mladih čebuljic.

Vijolica, zlatica (ranunculus), verbena in druge se množe same po mladikah, ki se plazijo po tleh kaker robida in tu pa tam korenine poženo. Mladika se pozneje oterga od svoje matere ter ostane samostojna rastlina. Mnoge druge se sicer ne množe same tako, pa se primejo, ako jim pritisneš mladike h tlam in zemlje namečeš na nje na tistem mestu. Mladika požene korenine, pri neketerih rastlinah prej pri drugih pozneje, se odreže od starega debla in presadi. To imenujemo kolencanje.

Pa tudi odrezane mladike mnogih rastlin poženo korenine, ako se potaknejo v primerno tvarino. Mladiko odreži z ostrim nožem malo pod očesom. Očes ne sme imeti čez pet; eno mora priti v zemljo. Cvetje in popki, ako so na nji, naj se odrežejo. Kahla za potikanje namenjena mora imeti posebno dober odtok; zemlja se vzemi jako peščena ali tudi sam pesek. Kahla se ne napolni do verha, ker mora biti mladika vsa notri, da se more pokriti sè šipo. Bolje pokrivalo je steklenica, ki se ji je dno odrezalo; ta se lahko zamaši s pavolo, ali pa odmaši, kaker je treba. Vertnarji imajo in prodajajo tudi nalašč za to napravljena stekla. Mladike ali odrezki se rajši primejo, ako se potaknejo ob kraju kahle; zato svetujejo vertnarji, naj se postavi v sredo velike kahle druga majhina in sicer narobe, prostor, ki je

okoli nje naj se napolni s peskom ali zemljo in mladike potaknejo ob notranji in unanji kahli; ako je notranja nižja, pride pesek ali zemlja tudi verhu nje in odrezki se radi primejo potem tudi v sredi. — Razen kahel se posebno priporoča za potikanje lesena tružica, ki ima za dno cegel, tako vložen, da se lahko vun vzdigne, ko se odrezki primejo, tako da se rastlinice brez težave s perstjo, ki se derži koreninic, vzamejo in presade. Da se potika tudi v gnojne grede, smo vže omenili. Tja gredo zlasti vse veče mladike; pokrite morajo biti z okni in zavarovane pred sončnimi žarki. Primejo se neketere prav hitro; druge potrebujejo po več mesecev ali celo leto. — Sploh je znano, da se primejo neketere rastline tudi na prostem v zemljo potaknjene; take so mej znanimi cvetlicami n. pr. pelargonije; v gorkih, vinskih krajih se tako prime tudi oleander, ki se pa menda najprej okorenini v vodi, kaker fikus. Čas potikanja je celo leto, najboljši pa pomlad in poletje.

Rastline, katerih odrezki se potaknjeni kesno primejo, množimo raji s cepljenjem, ki je razno, zlasti: ablaktiranje, kopuliranje, cepljenje v ožjem pomenu in okuliranje.

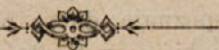
Ablaktiranje. Ako imaš n. pr. lepo kamelijo s polnimi cveti, druge kamelije pa menj lepe s prostimi cveti, lahko te tako-le požlahtniš. Postavi kamelijo s polnimi cveti tako blizu h kameliji s prostimi cveti, da boš mogel veje te in one mej seboj zvezati. Izreži enako veliko lubada na mladikah obeh kamelij in zveži z ličjem mladiki na mestu, kjer si lub izrezal, tako, da se bo tiščal lub ene mladike luba druge mladike. Nato zamaži tisti kraj z voskom in s platnom povij. Keder spoznaš, da ste se mladiki zrasli, odreži nad zavezo ves les mladike s prostimi cveti, pod zavezo pa mladiko polnocvetne rastline. Ko je zarezala popolnoma zaraščena, odstrani zavezo.

Kopuliranje. Pri tej versti žlahtnjenja morata biti mladica in divjak, kjer se imata sprijeti, enako debela na dolgo po črez odrezana. Mladica naj se položi na divjak tako, da pride les na les, koža na kožo, in zaveže naj se z volnenim trakom z voskom namazanim, da ne bo mogel zrak do prereze. Dobro je, ako se verhu tega tudi z ličjem ovije in obeže. Na ta način žlahtnijo vertnarji cvetno germovje in sadno drevje.

Cepljenje v pravem pomenu je sploh znano, pa v cvetličarstvu malo v rabi. Gdor bi hotel cepiti n. pr. azaleje, rododendron, kamelije itd., bi se mogel deržati tega načina: Mla-

dico odreži po strani od dveh strani, tako da bo špica od ene strani ostra kaker zagojzda, od druge pa okrožena in z lubom pokrita. Divjak se od strani tako zareže, da se mladica s celo špico zatakne v zarezo ter pride tudi tu les na les, lub na lub. Zaveže se z volneno nitjo ter dene rastlino pod steklo v gnojno gredo ali v posebno ormarico za množenje. Še le ko se prime, kar se bo v zapertem zraku v 3 ali 4 tjednih zgodilo, odreži divjaku verh. To je cepljenje v stran ali všpičenje.

Okuliranje. S to versto žlahtnjenja se drevje in germoveje najlažje in najhitreje množi. Čas okuliranju je, dokler je drevje muženo, najpripraviši po dežju in zvečer. Za okuliranje je treba posebno dobrega ostrega noža in klinji podobne gladke kosti. S tem nožem prereži kožo ali lub na rastlini, katero hočeš požlahtniti, od leve proti desni strani mej dvema očesoma. Od srede te zareze napravi po dolgem drugo zarezo pol palca dolgo in s kostjo privzdigni lub na obeh vogleh. Še preden narediš to zarezo, moraš imeti pri roki oko ali popek žlahtnega drevesa ali germa. Tisto oko izreži tako: Odreži mladiko, primi jo v levo roko in z desno naredi zarezo skozi lubad do lesa malo nad očesom. Nad to zarezo porini nož v les in odreži malo lesa, lub in oko. Pod očesom pusti lub še enkrat tako dolg kaker nad očesom. Pazi pa posebno dobro, da bo ostalo v lubu tudi zerno očesa ali dušica (Knospenkern, Seele); ako te ni, je delo zastonj, nič se ne more prijeti, kaker prazen lub. Ako stoji pod očesom ali popkom list, pecelj pusti, list pa odreži. Oko nato vtekni v napravljeno zarezo v divjaku. Zgornja zareza divjaka se mora stekniti z gorenjo zarezo luba očesnega, ali lub z očesom se mora deržati luba na divjaku. Potem zaveži z ličjem ali z debelimi nitmi pavole. Ako ostane pecelj odrezanega lista 8 ali 10 dni zelen, pa odpade, ko se ga dotakneš, to je znamenje, da se je prijelo. Ako se pa pecelj v tem času posuši in ne odpade, ko se ga dotakneš, vedi, da se ti ni posrečilo. Primeri v lanskim „Novicah“, 26. listu, daljši spis o tem načinu požlahtnjevanja, pojasnjen s prav čednimi podobami.

Tersat,

slavno svetišče Matere Božje na Hervaškem.

(Nadaljevanje.)

Sveta hišica prenesena v Loret.

Kaker je prinesel 10. dan velikega travna 1291 Tersačanom veliko radost, tako jih je pa 10. dan grudna meseca leta 1294 — bil je tudi to sobotni dan — s preveliko žalostjo napolnil. Studenec obilnih milosti, sveta hišica Marijina je ta dan ravno tako skrivnostno izginila, kaker je bila skrivnostno prišla. Pač so pobožni primorci skerbno iskali vse okrog, ali se ni morebiti premaknila na kateri drugi kraj v okolici, ali ničesar niso našli. Kolika žalost je tergala serca nesrečnemu ljudstvu ob toliki zgubi! Znamenita „Ravnica“ je bila prazna! — Ali ne! polna je bila ljudi, ki so žalovali okoli sledu, ki ga je bila pustila sveta hišica. In ta žalost se ni dala potolažiti cela stoletja. „Prešlo je vže 300 let“, piše neki pisatelj leta 1596, „kar je odešla sveta hišica s Tersata, in še vedno traja žalost mej ljudstvom, kaker da mu je obžalovati vedno novo zgubo.“

Kam je bila prešla sveta hišica, to je zdaj znano vsakemu kristijanu. Ker je pa ta kraj s Tersatom v tako tesni zvezi, pojdemo nekoliko tja za sveto hišico ter pogledjmo, kaj se ž njo godi, ko Tersačani žalujejo.

Po noči 10. grudna 1294 so blizu mesta Rekanati, od Reke čez morje proti jugu malo na zapadno stran, na Laškem pastirji čuli pri svojih čredah, prav kaker ob času Kristusovega rojstva. Kar zagledajo v zraku čudno prikazen. Majhina hišica ali kapelica, vsa v svitlobi, je letela čez morje naravnost proti njim. V nekem gozdu se je spustila na tla. Pastirji tečejo tjakaj in hitro najdejo in spoznajo čudovito hišico, ker jo je še vedno obsevala omenjena svitloba. Ko se je dan storil, hite v mesto povedat, kaj se je zgodilo. Ljudje jim sperva nočejo verjeti; vendar gredo gledat in spoznajo, da so pastirji resnico govorili.

Gozd, kjer se je hišica vstavila, se je imenoval „Lauretum“ zavoljo lavorja, ki ga je tam obilo rastlo, ali, kaker drugi terdijo, zato, ker je bil neke bogate gospe „Laurete“ po imenu.

Tudi tukaj je Marija kmalu na znanje dala, da je to njena

hišica. Ali pobožnost ljudstva, ki se je začelo zbirati okoli nje, so jako motili razbojniki ali tolovaji. Zato je dala božja previdnost zopet prenesti sveto hišico ne daleč od tam na bližnji grič. Ta je bil dveh bratov, ki jima je pa nevošljivost in skopost kvarila serca. Hišica torej tudi na njiju zemlji ni ostala dolgo; preselila se je na drugi bližnji kraj, kjer stoji še dandanašnji — v prekrasni, veliki cerkvi.

Pobožni Slovenci na Tersatu in daleč okrog so naposled izvedeli, kje stoji sveta hišica, in glejte, ni jih zadržalo široko morje, da ne bi bili šli do nje potertega serca ter z milim jokom prosili Marijo Devico, naj jim verne dragoceni zaklad. In to pobožno romanje se ni godilo le prvi čas po britki zgubi; ponavljalo se je v obilih množicah mnoga stoletja. Tako poroča v 16. stoletju P. Rafael Riera, eden prvih učencev svetega Ignacija:

„Videl sem, kako so dohajale vsako leto le-sem obile množice Slovencev iz Reke in okolice, prepeljavih se čez morje. Tukaj so pred oltarjem popadali na kolena ter z obilnimi solzami prosili Marijo, naj se verne in zopet tja postavi svojo hišico, kamer je bila najprej prišla. Akoravno sem bil mnogo let priča enakim prizorom, vendar me je še posebno genilo, kar se je dogodilo pri neki priložnosti. Leta 1559 je prišlo obilno število Dalmatincev, okoli 300 do 400 sè ženami in otroki, v Loret. Prižgali so si voščene sveče ter začeli moliti pred velikimi cerkvenimi vratmi. Duhovniki, ki so jih spremljali, so jih postavili v red in nato so vsi popadali na kolena ter se tako vlekli v cerkev jokaje in stokaje, vedno ponavljaje v svojem jeziku besede: „Verni se, verni se k nam, o Marija! Verni se nazaj na Reko, o Marija, Marija!“ Ko so se približali sveti hišici ter videli vrata odperta, so še bolj na glas začeli zdihovati, še bolj bitko stokati; ali nobeden si ni upal vstopiti. Po kolenih so se plazili okoli svete hišice ter le še glasneje ponavljali ravno tiste besede, kaker bi bili ob pamet. Jaz sem takrat ravno izpovedoval v cerkvi. Ker nisem vedel, kaj je tisti hrup, ter sem imel vsmiljenje z ljudmi, ki so tako žalovali, približam se jim ter vprašam po latinski duhovnika, ki jih je spremljal, kaj je vzrok njih žalosti. Z globokim vzdihom mi odgovori: „O dober vzrok imajo za to“ in izgovorivši ponovi še glasneje tisto znamenito klicanje in spremljevalci njegovi za njim. Akoravno mi je bil tedaj neznan pomen njih besed, vendar sem začel razumevati vzrok njihove žalosti. Pravim jim torej krotko, naj vmirijo svoje ža-

lostne občutke ter z udanostjo pričakujejo tolažbe z nebes. Stari duhovnik pa se oberne proti meni ter pravi: „Pustite jih jokati, oče! Njih zdihovanje je le preopravičeno. Kar je zdaj v a š e, to je bilo negdaj n a š e.“ Tako mi je razložil pomen gori omenjenih besed. Jaz nato nisem vedel, kaj bi storil. Od ene strani nisem mogel obsojati njihove žalosti, čutil sem celo dolžnost sočutje imeti ž njimi; od druge strani pa se nisem mogel vjemati ž njihovimi prošnjami. Da bi napravil red, jih prosim z nekoliko dostojanstvom, naj molče, ter jih skušam prepričati o njih nemodri prošnji. Bal pa sem se v resnici, da bi Bog njih prošnje ne vslišal ter nam ne vzel tako velikega milostnega daru.“—

Gorečnost pobožnega slovenskega ljudstva je segala tako daleč, da so se neketeri celo naselili blizu Loreta, zapustivši popolnoma svojo domovino. Kuga, ki je divjala tam od leta 1464 do 1496, jih je mnogo pomorila in marisiketeri je zapustil svoje premoženje svetišču. S temi pripomočki so napravili dve bolnišnici, v katerih je bolnikom stregla „bratovščina Slovenov in Ilirjev“. V 16. stoletju pa je napravil papež Gregor XIII. v Loretu „ilirski ali dalmatinski zavod“, kjer se je moglo odgojevati po 30 mladeničev južno-slovenskega naroda. To je storil iz ljubezni do tega tako vernega ljudstva, ki je želelo nekoliko duhovnikov imeti odgojenih v obližju tolikanj češčenega svetišča.

Še proti koncu 17. stoletja so se nahajali tamkaj mlajši nekedanjih slavenskih naseljencev. Ravno tega stoletja so tudi iz domovine še obilo romali v Loret. „Videl sem jih“, pravi neki pisatelj tistega časa, „in ta pogled me je globoko pretresel. Silno me je ginilo, ko so z rasprostertimi rokami kaker proseči zdihovali: „Verni se k nam, o najlepša gospa! Verni se k nam s to hišico, o Marija!“

Pogled v Bosno in Hercegovino.

Ako nas mika poznati daljnje kraje, kamer goreči misijonarji s trudom in terpljenjem širijo sveto katoliško vero, pač ne bi bilo prav, ako ne bi nič natančnišega vedeli o najbližnji misijonski deželi, ki jo imamo zdaj celo pod našim cesarjem. Sicer je dobila, ni davno tega, Bosna in Hercegovina svojo hijerarhijo,

to je, vrejeno cerkveno vlado, ali to je le ime, v resnici je še dandanašnji in bo ne mara tudi še precej časa prava misijonska dežela po vseh svojih djanskih zadevah in potrebah. Da jo natančneje spoznamo, pa se tolikanj bolj spodobi, ker je ta dežela, ki govori našemu najpodobniši jezik, star frančiškanski misijon, kjer je naš red toliko sto let z najhujšimi nasprotniki in največimi raznoverstnimi težavami se moral vojskovati, da je ohranil katoliški cerkvi sicer vbogo in preprosto, ali nepokvarjeno in v resnici pobožno ljudstvo.

Bosna in Hercégovina obsega okolu 52000 kvadratnih kilometrov zemlje. Prebivavcev je imela po ljudskem štetju leta 1879 en milijon in 158000, torej nekako 22 na kvadratni kilometer. Ti prebivavci so do malega vsi Slovenci, namreč Hrvatje ali Serbi, le nekoliko tisočev je Španjolv to je Judov, ki so se Španskega tja prišli. V poslednjem času se je priselilo tja zlasti iz Avstrije precej obilo ljudstva, ako štejemo činovnike in vojake, ki so seveda nestanovitno prebivavstvo, morebiti okolu 40 do 50 tisoč ljudi.

Po veri so se ločili prebivavci, preden je Avstrija zasela deželo, ako ne štejemo judovskih Španjolv, na tri dele, Mohamedance, nezedinjene Gerke in katoličane. Mohamedancev je bilo leta 1879 okolu 448000, nezedinjenih Gerkov 496000, katoličanov 210000. Mohamedanci ali Turki stanujejo večinoma po mestih in večih terjih; največ jih je v mestih Serajevem in Zvorniku ter v njiju okolici. Nezedinjeni Gerki ali „pravoslavni“ imajo veliko večino po okrajih mest Banjeloke in Bihča. Katoličani prebivajo bolj zderžema v Hercegovini pod mestom Trébinjem, v Bosni na jug mesta Hlevna ali Livna, okoli mesta Jajca, okoli Šoteske in po nekih drugih krajih, zlasti pri Travniku so znaten del prebivavstva, posebno proti jugu do Fojnice. Ptujci, ki so prišli iz Avstrije, so, kajpada, večinoma katoličani, le tergovci in preskerbniki so skoraj vsi judje.

Jezik dežele je skoz in skozi slovenski, namreč hervaski ali serbski, le doma govore španjolski judje nekako španjsko narečje. Tudi Mohamedanci občujejo le v slovenskem jeziku; vse vseljene osmanske družine so se v kratkem poprijele slovenščine. Imenovati pa se dajo le Turke, nikaker ne Osmane, kar se jim zdi zaničljiv priimek. Katoličane imenujejo pogostoma tudi Latince, navadno pa „krščane“; nasproti se imenujejo nezedinjeni Gerki „riščani“ ali „hriščani“. Oboje pomeni ravno tisto, nam-

reč „kristijani“; ali ker izgovarjajo katoličani ime Kristus: krst, nezedinjeni Gerki pa: hrist, zato se imenujejo eni „krščane“, drugi „hriščane“. Turki imenujejo oboje „vlahe“, zlasti pa Gerke, ki sami sebe najrajši kličejo „pravoslavne“ to je pravoverne. Še le v poslednjih 30 letih je prišlo ime „Srb“ v tem pomenu v deželo. —

Da nam bodo razmere jasniše, naj sestavimo tu poglobitne dogodke unanje zgodovine obeh dežel. Sedanje slovensko prebivavstvo je prišlo v deželo okoli leta 600 po Kristusu. Imenujete se zlasti dve debli, ki ste poseli vso deželo od reke Timoka na bolgarski meji pa do ádrijskega morja, od mesta Skadra pa do Drave. Vsaj zahodni kos sedanje Bosne je bil del hervaskega banata ali kraljestva; sicer ni glede politiške zgodovine starišega časa nič znanega. Od 12. stoletja nadalje vidimo deželo bolj ali menj samostojno pod domačimi knezi, ki so se bane in pozneje kralje imenovali. Vender so si prisvajali ogerski kralji nekako verhovno oblast. Ob času velikih zmešnjav v ogerskem kraljestvu v 14. in 15. stoletju pa so razširili bosanski knezi svoje gospostvo noter do morja in ravno tako proti jugu v pokrajine, ki so veljale prej za serbske. Ali vže so bili Turki potlačili in poterli Bolgarsko in Serbsko; leta 1463 je priderl suljtan Mohamed II. v Bosno ter si jo prisvojil v kratkem času. Kralja so vjeli in ob enem z mnogimi veljaki bosanskimi vmorili; dežela je bila nadalje turska okrajina. Leta 1483 je enaka osoda zadela Hercegovino. Le severno-zahodni kos je kralj Matijaž zopet pridobil, okoli terdnjave Jajca so doveršili kerščanski branitelji sè svojim orožjem mnoga slavna dela, dokler je po bitvi pri Mohaču (1526) tudi Jajce prišlo Turkom v roke ter je tako cela Bosna ostala pod osmanskim gospostvom, katero se je širilo, kaker je znano, skozi 150 let tudi čez celo „Slavonijo“ in velik del Ogerskega. Bliščeče zmage kerščanskega orožja proti koncu 17. stoletja niso Bosni čisto nič spremenile osode. Tudi pohod cesarskega vojvoda Evgenija, ki je z veliko pogumnostjo prišel noter do Serajevega, ni imel nadaljnjih politiških nasledkov; ketere nasledke je imel za katoličane v deželi, bomo videli pozneje. In tako je ostalo do najnovejšega časa. Serbi so se ob začetku našega stoletja oslobóдили, bosanski kristijani na kaj takega še misliti niso mogli.

Turski deželni glavarji, beglerbegi imenovani, so imeli od začetka v Banji loki svoj sedež ter so bili podrejeni vezirju v

Budimu ali Temešvaru. Ko je zgubila ta mesta, je turska vlada imenovala za Bosno posebnega vezirja, ki se je naselil v Travniku; še le Omer paša je prestavil sedež leta 1851 v Serajevo, potem ko so bili velikaši v deželi potlačeni. Kaker je namreč znano, ste bile okrajini Bosna in Albanija v prejšnjih časih pač po imenu podložni turski vladi, v resnici pa skoraj neodvisni, dasiravno so prihajali najboljši turski vojaki iz teh dveh dežel. Ko je pa turska vlada po tridesetih letih našega stoletja začela tako imenovane reforme vpeljavati, so prijeli bosanski mohamedanci za orožje, da branijo svojo staro neodvisnost, in sledile so mnoge kervave vojske in bitve skozi celih 23 let (1827—1850), v katerih je bilo 14 osmanskih vezirjev v deželi. Leta 1857 so se po mnogih nesrečnih poskušnjah kristijani vzdignili zavljo neprenesljivega stiskanja; leta 1875 se je vpor ponovil v mnogo večji meri in tako se je nadaljevalo pobijanje in vojskovanje, dokler so leta 1878 naši zaseli deželo.

Ta zgodovinski pregled se nam je zdel potreben, da se bo moglo umeti, kar bomo nadalje pripovedovali, ko bomo današnje stanje prebivavstva, zlasti katoliškega, ne le pred oči postaviti, temuč tudi iz svojih vzrokov pojasniti skušali. Ker je tolikanj od unanjih okoličnosti odvisno, kako se keterega naroda zgodovina in osoda razvije, morajo srečniši narodi pač globoko sočutje imeti s to vbogo deželo. Najnevgodniše osode so se nad njo nepretergoma verstile in neizmerno žalostna je nje zgodovina. Dobro je bilo, kar je Bog dal: bogata zemlja, polna kovin, žlahtnih in nežlahtnih, polna dragocenih gozdov, sposobna za vsako obdelovanje, ljudstvo zdravo, krepko, pogumno, duševno nadarjeno. Ali unanje razmere so bile, kaker smo rekli, skozi ves čas, nepopisljivo nevgodne. Zgodovina dežele, koliker ni sploh popolnoma v temo zavita, kaže prežalostno podobo v političkem kaker v verskem oziru. Politiško ni imela nigdar vrejenega, mirnega državnega življenja, ne ko del drugega kraljestva, ne ko samostojna država; v verskem oziru, izpostavljena vedno napadom odcepljene gerške cerkve, prerivanju najhujšega krivoverstva, naposled besni povodnji silovitega mohamedanstva, ravno tako ni bila v stanu srečno se razvijati.

(Dalje prih.)

Ogled po katoliški cerkvi in njenih misijonih.

Rim. — Sveti oče so izdali 22. grudna preteklega leta okrožnico, s katero napovedujejo za letos odpustek svetega leta. V tej okrožnici vnovič z navadno gorečnostjo priporočajo tretji red sv. Frančiška in molitev sv. rožnega venca. Besede, ki se tičejo tretjega reda, so te :

„Da se pa tista čednost, ki o nji govorimo, za stanovitno ohrani, svétujemo, da naj se izroči tako rekoč v varstvo nekega terdno vstanovljenega zavoda. Jasno Vam je, častitljivi bratje, kam merimo; tja namreč, da tudi nadalje v svojih škofijah varujte in razširjajte tisto svetovno družbo sv. Frančiška, ki je znana pod imenom tretjega reda. V resnici, da se duh pokore v kerščanskem ljudstvu varuje in hrani, h temu so najprimerniši zgledi in milosti sv. očeta Frančiška Asiškega, njega, ki je z največo čistostjo življenja tako družil prizadevanje zatajevanja samega sebe, da je podobo Jezusa Kristusa križanega ne le v življenju in vedenju, temuč tudi po ranah od Boga mu vtisnjenih očitno na sebi nosil. Postave tega reda, ki smo jih primer- no polajšali, niso pretežko izpolnjevati, pa jako pomagajo h kerščanski čednosti dospeti“.

Rim. — Vesoljni poglavar našega reda se je moral konec preteklega grudna, ali prosinca meseca vmekniti iz starodavnega glavnega samostana frančiškanskega v Rimu, „Aračeli“ imenovanega. Tista preslavna laška vlada ga hoče namreč podreti, da naredi prostor nekakemu spominiku znanega kralja-poštenjakoviča Viktor-Emanuela. Sila je torej, da se kolegij sv. Antona, kjer ima biti poleg redovnega vseučilišča tudi stanovanje najvišjih poglavarjev reda, berž ko mogoče dozida. Stroški za to zidanje rastejo od dne do dne. Mnoge redovne okrajine in tudi samostani vbogih klarisinj so s hvale vredno gorečnostjo pripomogli, da se poplačajo. Ali redovne okrajine same v teh slabih časih ne vterpe toliko, da bi se poravnali vsi neizmerni stroški; zato se obračajo prečastiti vesoljni poglavar tudi do tistih sinov in hčeri sv. očeta Frančiška, ki v 3. redu Bogu služijo, ter jih prosijo, da bi tudi oni, koliker jim je mogoče, pripomogli h temu delu, ki se je začelo v korist celega reda. V zahvalo bodo vsaki

torek na čast sv. Antona Padovanskega, patrona tega kolegija, in tudi vsaki četrtek daritev svete maše opravljali za vse do-
brotnike imenovanega kolegija, žive in mrtve. — Mi smo to za-
devo že nekolikokrat priporočali in mnogi naših bravcev in pri-
jateljev so nam poslali svoj dar v ta namen, tako, da smo mogli
lansko leto precej obilen znesek poslati v Rim, kjer so ga hva-
ležno sprejeli. Sè zahvalo so nam poslali tudi majhino podobico,
ki kaže, kak in kolik ima biti kolegij in cerkev ž njim sklenje-
na. Poslopje bo namenu primerno velikansko in zato se pač ni
čuditi, ako bo mnogo stalo ter bo treba še marisiketerikrat po-
terkati na blaga serca dobrotnikov, ki so pri volji po svoji moči
pomagati, da se doverši in plača. Tretjerednikom so njihovi pred-
stojniki priporočili to milostinjo ter sprejeli njih darove, kaker
jih bodo sprejemali s hvaležnostjo tudi nadalje. Drugim čislanim
bravcem jo priporočamo mi ter bomo veseli vsakega še tako maj-
hinega darilca. Veljati more ta milostinja tudi za odpustek sve-
tega leta ko eno v ta namen naloženih dobrih del. In kar koli
podeliš iz dobrega serca, ne boj se, ni zgubljeno, Bog ti bo sto-
terno poplačal.

Zahvala za vslišano molitev.

Iz R i h e n b e r k a, 12. julija 1885.

Te dni se mi je to-le pripetilo. Od nekod sem gnal kravico
domov po neki silno gerdi, skalnati in tesni poti. Ko grem dalje
težavno, se kravici spotakne, pade in mene, ki sem jo deržal za
vervico potegne za seboj pod stezo čez skalovje dolu na neko tra-
tico. V tem hipu, ko se valiva jaz iz kravica čez špičasto kamenje,
zdihnem k Bogu, Mariji in svetemu Antonu, da bi zadobil pomoč
v tej strašni nevarnosti. In glejte, ko izrečem ta sveta imena, naen-
krat vstanem jaz in kravica, čisto nepoškodovana. Kravica, se začne
pasti, jaz pa sterme gledam ter premišlujem to čudo. In kje sem?
Nad mano zid in skalovje, čez katero sva se privalila; pod mano
drugi zidni prepad, nad katerim je kravica na robu obležala in
vstala, malo je manjkalo, da se ni še čezenj prevalila; na levo
zid, na desno zid. Gledam, kako bom kravico spravil od tod; kli-
čem in kličem, ali ni ga bilo, da bi mi prišel na pomoč. Zdihnem

k Bogu, k Mariji in svetemu Antonu, s terdnim zaupanjem, kaker poprej. Nato vzamem par kamenčkov iz zida ter podložim pod zid in kravica gre gori in naravnost domov kaker po cesti in nič ji ni bilo, še dlaka ni bila nanji nič razmeršena ali izpuljena. In zdaj je popolnoma zdrava kaker poprej. Torej sem prepričan, da je bila to pomoč, ki mi jo je Bog poslal po blaženi Mariji in svetem Antonu, za kar izrekujem tukaj tisočkratno hvalo.

Iz K a m n i k a, 12. julija 1885.

Mene je naenkrat pričelo tako silno tergati v nogi, da potem več tjednov nisem mogel vstati s postelje. V tej nadlogi sem poskušal in rabil seveda eno in drugo zdravilo, terganje pa vendar ni htelo prenehati. Ko mi tedaj ni bilo moči svojih navadnih dolžnosti izvrševati, sem prebiral vsakoverstne knjige. Mej drugimi dobim tudi „Cvetje z vertov sv. Frančiška“ v roke ter berem, kolikerim je že bilo pomagano, ter si mislim, kaj ke bi morda tudi jaz zadobil, ako se obrnem do sv. Antona Padovanskega, zopet ljubo zdravje. V resnici sem pričel sleherni dan prav goreče in zaupljivo moliti na čast sv. Antona, prečiste Device Marije in sv. Jožefa, in ozdravel sem zopet popolnoma.

J. F.

Iz Ž e l e z n i k o v, 18. julija 1885.

Noga me je dolgo časa hudo bolela; nazadnje sem že oblegla zaradi bolečin. Ker sem pa večkrat v „Cvetju“ brala o čudežih sv. Antona Pad., sem ga v svojih bolečinah za pomoč prosila in v treh dneh sem zopet brez skerbi stopila na nogo. Po obljubi izrekujem zahvalo svetemu Antonu Padovanskemu.

L. Š. T.

O d s v. K r i ž a p r i S l a t i n i, 21. avgusta 1885.

Po devetdnevni pobožnosti do sv. Frančiška je mojemu možu težka bolezen iz udov — nog, ketere ga niso več nositi hotele. iz gerla, katero ga je čudno bolelo, in druga zdravila so bila brez uspeha, izginila. Ako bo ljubi Bog po prošnji sv. Frančiška mojo molitev vslišal, sem obljubila to v zahvalo „Cvetju“ naznaniti in častite brate in sestre reda sv. Frančiška prositi, naj se me spomnijo v svoji pobožni molitvi.

M. K. tretjerednica.

I z S k a l 23. vel. serp. 1885.

Že od prve mladosti se mi je Marija večkrat posebno do-
brotljivo skazala ter mi sprosila milosti za dušo in zdravja te-
lesu. Največa izmej vseh milosti, ki mi jih je Marija sprosila,
je ta, da sem spoznala poklic v tretji red sv. Frančiška ter sem
po božji pomoči tudi vanj stopila, in tudi ta, da prebiram zdaj
to ljubo „Cvetje“, v katerem sem našla mnogo kaj potrebnega
za mojo dušo; posebno ker sem spoznala mogočnega čudodelnika
sv. Antona, do katerega sem dobila tako zaupanje, da ga v vsaki
sili majhini in veliki na pomoč kličem in ne enkrat še nisem
ostala nevslušana. — Letos pa se me je lotila huda bolezen v
persih. Rabila sem od več krajev zdravila, ali vse ni nič poma-
galo. Bolezen se mi je zdela neozdravljiva, ker je terpela vže
skoro tri mesece. Na človeško pomoč se mi ni bilo več zanaša-
ti. V tej stiski se s toliko večim zaupanjem obrnem h Bogu
ter prosim tudi več pobožnih duš, naj bi opravljale zame devet-
dnevnic. In res, mnogokrat smo se združile v molitvi ter pro-
sile pomoči naše ljube Gospe presvetega Serca, svetega Jožefa,
sv. Frančiška in posebno sv. Antona, in res, hvala Bogu, odleglo
mi je. Upam, da bo ljubi Bog pričeto ozdravljenje doveršil in
prav za to ga še ponižno prosim.

A. J.

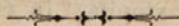
O d K o b a r i d a.

Moja šest let stara sestrice je enkrat sosedovemu fantičku
v igrački odsekala kazalec na desni roki, tako, da se je le spo-
daj pod perstom deržalo še nekaj kože. Precej so ga nesli k
zdravniku, pa zdravnik niso imeli nobenega upanja, da bi se perst
še prijel. Hotli so še tisto, kar se je perst deržal, odrezati proč;
ali tega jim niso pustili in prinesli so takega domov, le nekoliko
pavole so mu obezali. Jaz in moja mati v žalosti in skerbi za-
voljo tega nisva vedele kaj početi; začele sva opravljati devet-
dnevnic in tudi sestrici sem neke češčenasmarije namenila, ka-
tere je vpričo mene izmolila na čast svetemu Antonu in Materi
Božji. In jaz sem tudi eno sveto mašo plačala na tisti namen.
Perst se mu je prav lepo prijel in zazdravel, pa se mu še pre-
cej pozna, kje je bil vsekan. Upam, da ga to ne bo veliko na-
dlegovalo, kadar odrase. — Zato se zdaj zahvaljujem svetemu
Antonu in preblaženi Devici, da sta nam sprosila to milost od
Boga.

M. V. tretjerednica.

O d n e k o d :

Neka oseba je imela več let bolezen v životu, da ni mogla ležati. Napeljana po „Cvetju“ je prosila sv. Antona Padovanskega, sv. Frančiška in sv. Jožefa za zdravje in v nekaterih dneh je ozdravela, za kar se po obljubi tukaj očitno zahvaljuje.

Priporočilo.

V pobožno molitev se priporočajo:

v. č. p. N e m e z i j a n S m o k o v i č, mašnik 1. reda sv. Frančiška, vmerli na Tersatu 6. prosinca tega leta;

br. J a k o p S t e b i, 1. reda sv. Frančiška, vmerl pri nas 15. prosinca;

tretjerednica n a z a r s k e skupščine Elizabeta (Marija) Cimperšek † 22. listopada 1885;

tretjerednice goriške skupščine:

Marija Mijan, sestra Elizabeta, v redu 2 leti,

Katarina Visintin, sestra Pavla Gamb., v redu 2 leti,

Marija Battistuta, s. Roža, v redu 1 leto, † 30. nov. 1884,

Karolina Trušnik, s. Roža, v redu 2 leti, † 3. maja 1885,

Marija Laharnar, s. Elizabeta, v redu 9let, † 22. junija 1885,

Katarina Pavlin, s. Viridijana, v redu 10 let, † 15. julija 1885.

Ana Pahor, s. Elizabeta, v redu 5 let, † 10. avg. 1885,

Ana Ferlat, s. Angela, v redu 2 leti, † sredi okt. 1885,

Marija Jakončič, s. Uršula, v redu 2 leti, † 26. oktobra 1885,

Marijana Nevreden, s. Jožefa, v redu 2 leti, † 12. dec. 1885,

Urša Ferlan, s. Antonija, v redu 2 leti, † 20. dec. 1885,

Marija Kolavčič, s. Cecilija, novinka, † 23. dec. 1885,

č. g. J o ž e f R e s n i k, izgleden in nevtrudljiv dušni pastir v Ljubljani, vmerli 23. oktobra 1885;

dve osebi tretjerednici, da bi mogli vselej to storiti, kar je volja božja;

ena 10 letna deklica, ki ima hudo bolezen, božjast;

neka oseba od Radgone;

neka tretjerednica v velikih dušnih vojskah;

druga tretjerednica za svojega sinu, ki želi v duhovski stan stopiti; dve osebi iz Ponikev in ena iz Pečinj v dosego dobrega namena.